Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn

Auteur
[redacted]

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Aan de Minister voor Natuur en Stikstof

TER BESLISSING
Datum
14 november 2022

Kenmerk
DGA-DAD / 22548541

Kopie aan

Bijlage(n)
2

nota

Beslisnota Toekomst bevorderen innovatie van emissiearme stalsystemen

Parafenroute

[redacted]

Mede namens/met akkoord van minister voor Natuur en Stikstof, staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat

Aanleiding

In opvolging van het advies van de Taskforce Versnelling Innovatieproces Stalsystemen en voorafgaand aan het instellen van een regieorgaan en het aanstellen van een innovatiegezant is besloten een kwartiermaker aan te stellen. Hiervoor is Ruud Tijssens aangesteld. Op 30 augustus jl. is dit advies aan uw voorganger, de minister voor Natuur en Stikstof (NenS) en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) aangeboden in een Bestuurlijk Overleg. Het advies is aan de Tweede Kamer verzonden op 14 oktober jl.[1]. Met bijgaande Kamerbrief zet u het innovatiebeleid voor de veehouderij m.b.t. emissiearme stalsystemen voor de langere termijn neer.

Geadviseerd besluit

MLNV:

- U kunt bijgaande Kamerbrief ondertekenen en deze na akkoord mede namens de minister voor Natuur en Stikstof en staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat aan de Tweede Kamer toesturen.
- Deze Kamerbrief bij voorkeur op 25 november parallel aan verzending van de Porthos-brief, maar uiterlijk 30 november aan de Tweede Kamer te sturen, gelijktijdig met de Kamerbrief met de beleidsreactie op het WUR rapport over

[1] Bijlage bij Kamerstuk 30252/35334, nr. 35

de effectiviteit van emissiearme stalsystemen die de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat mede namens u verstuurt.
- In te stemmen met het uitwerken van een nieuwe systematiek op basis van doelvoorschriften in combinatie met realtime gemeten emissies. En daarbij:
    - In te zetten op afspraken over een stoffenbalans in het Landbouwakkoord;
    - Het advies over de rol van de innovatiegezant verder uit te werken in het kader van het Nationaal Innovatieprogramma Landbouw;
    - Conform het advies van de kwartiermaker een publiek-privaat regieorgaan in te stellen en daar financiering voor beschikbaar te stellen;
    - Conform het advies van de kwartiermaker fieldlabs in te stellen en daar financiering voor beschikbaar te stellen;
- De eerder aangekondigde openstelling van de investeringsmodule van de Subsidiemodules brongerichte verduurzaming stal- en managementmaatregelen (Sbv) voor de varkens- en melkveehouderij tijdelijk op te schorten. Redenen hiervoor zijn de onzekerheden m.b.t. de Wnb-vergunningen en de effectiviteit van emissiearme stalsystemen en het risico op lock-in.

MNENS:
- U kunt in stemmen met de brief. Na uw akkoord verzendt de minister van LNV de brief mede namens u aan de Tweede Kamer.

Kernpunten

- Innovatieve stalsystemen en managementmaatregelen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan verduurzaming van de veehouderij, mits belangrijke knelpunten op dit vlak worden opgelost.
- Een nieuwe systematiek op basis van doelvoorschriften in combinatie met realtime gemeten emissies is een geadviseerde richting om aan deze knelpunten te werken. In deze brief zet u uw beleid om daar naartoe te werken uiteen.

<u>Nieuwe systematiek met doelvoorschriften en realtime gemeten emissies</u>

- De ontwikkeling van sensoren om concentraties in de stal en emissies naar het milieu vanuit bedrijfssystemen te kunnen bepalen zijn perspectiefvolle ontwikkelingen die LNV verder ontwikkelt en ondersteunt. Dit is nodig voor de overgang van middel- naar doelvoorschriften. Sensoren kunnen gebruikt worden om o.a. realtime ammoniak- en methaanemissies mogelijk te gaan maken.
- In een toekomstige systematiek met doelvoorschriften moet het mogelijk zijn om de effecten van managementmaatregelen te borgen. Dit kan door middel van realtime metingen, maar ook met een stoffenbalans zoals geadviseerd door de heer Remkes, mits de uitwerking en juridische borging in de praktijk haalbaar is. Daarnaast wordt in het programma Integraal Aanpakken onderzoek gedaan naar managementmaatregelen (voer- en dierspoor) die bijdragen aan emissiereductie.

Advies kwartiermaker

- De betrokken sectororganisaties (LTO-Nederland, Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV), Nederlandse Vakbond Pluimveehouders (NVP), Stichting Brancheorganisatie Kalversector (SBK) en de Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV)), IPO, VNG en de zandprovincies (Noord-Brabant, Limburg, Gelderland, Drenthe, Utrecht en Overijssel) zijn enthousiast over het advies.
- De kwartiermaker heeft advies gegeven over het concreet maken van de rol van de innovatiegezant[2] en over het instellen van een publiek-privaat regie-orgaan.
- In de brief gaat u kort in op de innovatiegezant en uw voornemen om deze verder mee te nemen in de uitwerking van het Nationaal Innovatieprogramma Landbouw en kondigt u aan een publiek-privaat regieorgaan in te stellen over te nemen, conform het advies van de kwartiermaker. Taken van het regieorgaan zijn in ieder geval de fieldlabs organiseren, ondersteunen en evalueren om innovatie te versnellen. Daarnaast zal het regieorgaan advies geven aan de Rijksoverheid voor de ontwikkeling van het systeem gericht op doelsturing. Het streven is om het regieorgaan in de loop van 2023 van start te laten gaan.
- In fieldlabs zal zowel aan de technische, juridische, economische als maatschappelijke werking van innovaties gewerkt. Er zal financiering nodig zijn voor de fieldlabs. Het advies is om dit publiek-privaat vorm te geven. Er is vanuit LNV budget gereserveerd voor deze fieldlabs. Dit is reeds afgestemd met het ministerie van Financiën. De wijze waarop deze aanvullende financiering vormgegeven kan worden, wordt nog nader uitgewerkt.

Subsidiemodules brongerichte verduurzaming stal- en managementmaatregelen

- U gaat in op een aantal relevante ontwikkelingen.
- Een deel van de projecten uit de eerste drie openstellingen van de innovatiemodule ervaart knelpunten. Deze knelpunten zien onder andere op het verkrijgen van vergunningen die nodig zijn voor de uitvoering het project en gestegen bouwkosten. RVO inventariseert wat deze knelpunten precies behelzen, zodat vervolgens kan worden bezien hoe deze opgeloste kunnen worden.
- Het advies om de nieuwe openstelling van de investeringsmodule voor de varkens- en melkveehouderij tijdelijk op te schorten is gebaseerd op het feit dat er onzekerheden zijn m.b.t. de Wnb-vergunningen en de effectiviteit van emissiearme stalsystemen en het risico op lock-in. De voorbereiding voor een toekomstige openstelling loopt wel door. Aan Wageningen University & Research (WUR) is gevraagd om de beschikbare technieken te inventariseren, zowel brongericht als nageschakeld. Op basis van de inventarisatie kan worden besloten welke technieken in aanmerking zouden kunnen komen voor subsidie zodra het weer wenselijk is
- Een belangrijk aandachtspunt bij de selectie van te subsidiëren technieken is het feit dat nageschakelde technieken (zoals luchtwassers) een verdergaande emissiereductie van ammoniak kunnen opleveren in vergelijking met de op dit moment beschikbare brongerichte technieken.

[2] Motie van het lid Lodders, Kamerstuk 35570 XIV, nr. 23

- Tegelijkertijd kleven aan bepaalde nageschakelde technieken nadelen, wat leidt tot een dilemma. Deze nadelen zijn ook benoemd in de motie van het lid Ouwehand (PvdD)[3] waarin de regering wordt verzocht luchtwassers te schrappen uit de Maatlat Duurzame Veehouderij (MDV).
- De WUR is daarom gevraagd om bij de inventarisatie ook te kijken naar eventuele mitigerende maatregelen bij toepassing van bepaalde nageschakelde technieken, waarmee de bezwaren die zien op brandgevaar, effectiviteit en stalklimaat weggenomen zouden kunnen worden.
- Zodra de resultaten van de inventarisatie binnen zijn, worden deze besproken met betrokken veehouderijsectoren en wordt u geadviseerd over hoe verder met dit vraagstuk.
- Bij het oprichten van de Sbv is aangegeven dat beide modules tweemaal per jaar opengesteld worden. Partijen zullen mogelijk teleurgesteld zijn nu verdere openstellingen opgeschort worden. echter, gezien de knelpunten die spelen bij de innovatiemodule en de dilemma's bij de investeringsmodule, is dit niet haalbaar. Voor de innovatiemodule wordt eerst ingezet op het een openstelling op korte termijn niet verstandig.

Toelichting

- Op 1 februari 2021 heeft de Taskforce Versnelling Innovatieproces Stalsystemen geadviseerd een regieorgaan in te stellen en de speciaal gezant innovatie (n.a.v. motie Lodders) een rol te willen geven bij het regieorgaan. Het vorige kabinet heeft besloten dit advies over te nemen. In de Kamerbrief van 5 februari 2021 heeft uw ambtsvoorganger aangegeven het idee van het instellen van een regieorgaan te omarmen en de speciaal gezant innovatie (n.a.v. motie Lodders) een rol te willen geven bij het regieorgaan.
- Ter nadere uitwerking van dat besluit heeft de kwartiermaker de opdracht gekregen drie te onderscheiden taken, doelen en resultaten uit te werken:
    - De rol van de innovatiegezant concreet maken. De innovatiegezant dient zich in eerste instantie te focussen op de praktische implementatie van innovaties op het gebied van stallen, mestverwerking- en aanwending;
    - Een advies voor een programma en de governance van het regieorgaan met een focus op stalinnovaties, mestverwerking en -aanwending;
    - In actie komen om innovaties in de praktijk te brengen. De kwartiermaker dient hierbij te zorgen dat praktische belemmeringen worden weggenomen of stakeholders hiertoe aan te sporen.

[3] Kamerstuknummer 32 670, nr. 134